

Completare la biografia unui erou – Vasile Nica Comănescu

MARIN STANCIU

Este îndeobște cunoscut că arhivele sunt, prin înscrisurile ce le încorporează, adevărate izvoare indispensabile scrierii istoriei noastre naționale. Cercetări recente au dus, neașteptat, la descoperirea unor documente¹ care vin să completeze biografia unuia din mulții eroi ai neamului, Vasile Nica Comănescu, cunoscut din tratatele de istoria românilor și din lucrările dedicate războiului pentru independența României din 1877/1878 cu numele de Vasile Nica².

S-a născut, după propria mărturisire, la 13 decembrie 1858³ în Ploiești, unde absolvă patru clase de liceu. Evenimentele de la începutul anului 1877 îl determină, ca bun român, să se înroleze voluntar în armată și obține, după o sumară pregătire în meseria armelor, gradul de caporal. participă la luptele angajate de armata română la sud de Dunăre cu Batalionul II vânători „Doamna Elisabeta” și se distinge în asaltul sângeros din 30 august 1877 dat asupra redutei Grivița, pe care subunitățile Diviziei a IV-a, în a cărei compunere intra și batalionul de vânători, o cuceresc, deschizând cale liberă către Plevna apărată de Osman Pașa. Cu acest prilej, Vasile Nica Comănescu, împreună cu alți doi camarazi, se avântă în iureșul luptei și sus pe meterezele redutei fac captură un steag turcesc.

Pentru faptele de arme curajosul caporal este distins „de țară și regele Carol I”, cum îi plăcea să spună ori de câte ori era întrebat, cu cea mai înaltă decorație a oștirii române, ordinul „Steaua României” în grad de cavaler. Pieptul lui va fi acoperit și de alte medalii și ordine, printre acestea strălucind „Crucea Sfântului Gheorghe” și „Medalia Comemorativă”, ambele conferite de țarul Rusiei⁴.

După război, Vasile Nica Comănescu va îmbrățișa cariera de funcționar, ocupând, din 1880 până în 1886, funcția de notar comunal la Conduratu din județul Prahova și în continuare, până în 1893, pe cea de perceptor la Tamșani, din același județ⁵. În 1894 părăsește, împreună cu familia formată din soție și cinci copii, rezultați din două căsătorii, locurile natale și se stabilește definitiv în Dobrogea, unde va funcționa până în 1916 ca notar la Deleni și Adamclisi.⁶

Războiul pentru înregistrarea neamului din anii 1916–1918 îl obligă să ia drumul exilului ca mulți alți dobrogeni și lucrează, tot ca notar, la Glodeanu – Siliștea din județul Buzău⁷. La încheierea ostilităților revine și este numit notar la

¹ Arh. St. Constanța, fond Prefectura județului Durostor, dosar cazier 41, f. 1–32.

² *Istoria României*, vol. IV, București, 1964, p. 620–622; Nichita Adăniloaic, *Independența națională a României*, București, 1986, p. 324–325. În toate lucrările, inclusiv în iconografia care ilustrează acest capitol din istoria țării noastre – gravura din „Războiul” și litografia lui Th. Schneider din Graz – numele eroului de la Grivița este trecut Vasile Nica.

³ Arh. St. Constanța, fond Prefectura județului Durostor, dosar – cazier 41, f. 1. În actul de deces al lui Vasile Comănescu, întocmit pe baza declarației fiului acestuia, Ion Comănescu, este trecut anul 1855 ca dată a nașterii. Tot de aici aflăm că părinții eroului erau Nica și Petra Comănescu, iar cea de a doua soție a sa, care i-a stat alături până la moarte, Anastasia. (Ibidem, colecția Stare civilă, județul Durostor, registrul 37/1933, f. 14).

⁴ Ibidem, fond Prefectura județului Durostor, dosar – cazier 41, f. 1.

⁵ Ibidem, f. 11.

⁶ Ibidem.

⁷ Ibidem.

Anul 1924

MINISTERUL DE De Seama
 Direcțiunea Personalului

STAT DE SERVICIU

Al D. lui Comisar Vasile Petre al 1. Cămină Chișinău, Bessarabia

Starea civilă născut în anul <u>1858</u>, luna <u>Decembrie</u>, <u>18</u>, în comuna <u>Ștefănești</u>, județul <u>Neamț</u>, astăzi în anul <u>1858</u>, luna <u>Februarie</u>, în orașul <u>Chișinău</u>, Bessarabia II. copii: <u>5</u>, <u>3</u> acum <u>Ștefan</u> de <u>43</u> ani locuiește <u>Basarabia</u> <u>40</u> „ „ „ „ <u>Ștefan</u> <u>36</u> „ „ „ „ <u>Ștefan</u> <u>32</u> „ „ „ „ <u>Ștefan</u> <u>29</u> „ „ „ „ Studii făcute Școala <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> în anii <u>1877-78</u>. Școala <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> în anii <u>1879</u> și <u>1880</u> și <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> în anii <u>1881</u> și <u>1882</u> și <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> în anii <u>1883</u> și <u>1884</u> și <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> în anii <u>1885</u> și <u>1886</u> și <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> în anii <u>1887</u> și <u>1888</u> și <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> în anii <u>1889</u> și <u>1890</u> și <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> în anii <u>1891</u> și <u>1892</u> și <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> în anii <u>1893</u> și <u>1894</u> și <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> în anii <u>1895</u> și <u>1896</u> și <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> în anii <u>1897</u> și <u>1898</u> și <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> în anii <u>1899</u> și <u>1900</u> și <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> în anii <u>1901</u> și <u>1902</u> și <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> în anii <u>1903</u> și <u>1904</u> și <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> în anii <u>1905</u> și <u>1906</u> și <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> în anii <u>1907</u> și <u>1908</u> și <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> în anii <u>1909</u> și <u>1910</u> și <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> în anii <u>1911</u> și <u>1912</u> și <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> în anii <u>1913</u> și <u>1914</u> și <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> în anii <u>1915</u> și <u>1916</u> și <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> în anii <u>1917</u> și <u>1918</u> și <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> în anii <u>1919</u> și <u>1920</u> și <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> în anii <u>1921</u> și <u>1922</u> și <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> în anii <u>1923</u> și <u>1924</u>	Situația militară <u>Caporal</u> în <u>Regimentul</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> în anii <u>1877-1878</u> Religiunea <u>ortodoxă</u> Examenul depus pentru ocuparea funcțiunii Data examenului <u>1911</u> în <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> Nota obținută <u>2</u> la <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> Decorafțiuni și medalii Române și străine. Data conferirii. 1. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 2. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 3. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 4. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 5. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 6. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 7. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 8. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 9. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 10. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 11. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 12. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 13. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 14. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 15. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 16. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 17. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 18. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 19. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 20. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 21. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 22. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 23. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 24. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 25. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 26. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 27. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 28. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 29. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 30. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 31. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 32. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 33. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 34. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 35. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 36. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 37. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 38. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 39. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 40. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 41. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 42. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 43. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 44. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 45. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 46. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 47. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 48. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 49. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 50. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 51. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 52. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 53. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 54. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 55. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 56. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 57. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 58. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 59. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 60. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 61. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 62. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 63. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 64. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 65. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 66. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 67. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 68. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 69. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 70. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 71. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 72. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 73. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 74. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 75. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 76. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 77. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 78. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 79. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 80. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 81. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 82. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 83. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 84. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 85. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 86. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 87. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 88. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 89. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 90. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 91. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 92. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 93. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 94. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 95. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 96. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 97. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 98. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 99. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u> 100. <u>Școala</u> <u>Ștefănești</u> din <u>Basarabia</u>
Limbii străine și deosebite cunoștințe <u>Limba</u> <u>română</u> <u>de</u> <u>maternă</u> <u>și</u> <u>de</u> <u>școală</u>	Carnetul de identitate C. P. R. No. <u>22948</u>, anul <u>1912</u>, luna <u>oct.</u>, ziua <u>5</u>
Livretul de salariu No. _____, anul _____, luna _____, ziua _____	Semnătura funcționarului <u>V. Comisar</u>

Chiose–Aidin, în sudul Dobrogei. Pe drumul de întoarcere, familia Comănescu este jefuită de răufăcătorii prezenți la tot pasul în provincia transdunăreană abandonată în grabă de armatele inamice. În aceste împrejurări eroul veteran va fi devalizat nu numai de bagaje ci și de medaliile, ordinele și decorațiile ce-i fusese acordate la 1877⁸.

Cu toate aceste pierderi, Vasile Nica Comănescu o va lua de la început, așa cum a făcut de atâtea ori; participă la reorganizarea administrației locale fiind, în același timp, un liant între locuitorii comunei Chiose–Aidin și primărie. Într-o apreciere de serviciu făcută de prefectură se arată, referindu-se la persoana sa, că „deși bătrân, este destul de viguros, are putere mare de muncă și se bucură de stimă și încrederea populației, în majoritate turcă, a cărei limbă o cunoaște la perfecție“. El era însă mai modest, mărturisind că limba o cunoaște atât cât să se înțeleagă cu locuitorii comunei⁹. Cu toată aprecierea laudativă ce i se făcuse, Vasile Comănescu hotărăște să-și încheie cariera de funcționar ce a exercitat-o timp de peste 40 ani și înaintează, în toamna anului 1925, Prefecturii județului Durostor cererea de demisie pentru a-și aranja drepturile de pensie.¹⁰

Înconjurat de dragoste și respect de administrația județeană, pe care a servit-o cu zel, și de semenii în mijlocul cărora a trăit, Vasile Comănescu se stinge din viață la 12 iunie 1933. Funerariile organizate de prefectură la Curt–Bunar, centru de plasă, au fost impresionante. După slujba de pomenire, făcută de un sobor de preoți, cortegiul s-a îndreptat spre cimitirul din Chiose–Aidin, adunând mulțime de oameni din satele prin care a trecut, la locul de veșnică odihnă, veteranul de la 1877 va primi pentru ultima oară onorul militar dat de soldații postului de jandarmi din localitate¹¹.

RÉSUMÉ

L'auteur de cet article nous présente à l'aide des documents d'archives de nouvelles informations inédites, concernant la biographie de l'un des héros de la guerre pour l'indépendance de la Roumaine (1877–1878), participant à l'assaut de la redoute Grivița, Vasile Nica Comănescu.

PRÉCIS

Some unpublished documents are the subject of this article about the Romanian heroes of the war for independence (1877–1878) like Vasile Nica Comănescu.

⁸ Ibidem.

⁹ Ibidem f. 10.

¹⁰ Ibidem, f. 11.

¹¹ Ibidem, f. 14/1933, f. 299.